

Landsbygdsnätverkets styrgrupp

25 och 26 september 2024

Tid: 11.00-17.00 den 25 september och 08.00-12.30 den 26 september. Möte på Jordbruksverkets kontor i Jönköping.

Närvarande 25 september

Ann-Charlott Thörnblad, Lokal utveckling Sverige
Christina Milén Jacobsson, Hushållningssällskapens förbund
Fredrik Rangstedt, Naturvårdsverket
Håkan Schröder, SLU
Irene Oskarsson, Hela Sverige ska Leva
Jørgen Korning, RISE
Louise Karlberg, Naturskyddsföreningen
Matilda Ólafsdóttir, LRF Ungdomen
Nina Elmsjö, Länsstyrelserna
Sofia Björnsson, LRF
Svante Kaijser, Ekologiska Lantbrukarna
Teija Aho, SFPO
Tjitte de Vries, Jordbruksverket (ordförande)

Landsbygdsnätverkets kansli

Ulrika Holmgren
Julia Löf
Anna Hedberg (sekreterare samt punkt 2)
Under punkt 2 medverkande även Jason Bailey, Tobias Henning, Jennie Cederholm Björklund, Emma Svensson, Sara Uddemar, Eva Sundberg, Sofia Denzler och Anna Kim-Andersson.

Anmäld frånvaro

Anders Johansson, Coompanion
Per Johansson, Tillväxtverket
Wenche Hansen, Matfiskodlarna

1. Utbildning/Workshop - Rättighetsbaserat ungdomsperspektiv

Julia Löf från kansliet ersatte Madeleine Stadig från MUCF; som hade fått förhinder (Julias presentation bifogas). Resultat från workshopen presenteras i bilaga 1.

Styrgruppen beslutade

att kansliet får i uppgift att titta vidare på resultaten från workshopen och eventuellt föreslå ändringar i aktivitetsplanen som styrgruppen kan ta ställning till på styrgruppsmötet i november.

2. Erfarenhetsutbyte med nätverkskansliet

Styrgruppen delades in i grupper och gick runt och pratade med kansliets team: Hållbara gröna näringar tillsammans med AKIS, Hållbara blå näringar, MATtanken samt Landsbygdsutveckling genom Leader. Teamen berättade kort om verksamheten och lyfte frågor och utmaningar som diskuterades med styrgruppens ledamöter.

3. Studiebesök och middag

Besök på [Björksoda](#). Martina Peterson, företagsledare och grundare av Ängabäckens Björksoda berättade om verksamheten och visade runt.

Närvarande 26 september

Ann-Charlott Thörnblad, Lokal utveckling Sverige
Christina Milén Jacobsson, Hushållningssällskapens förbund
Fredrik Rangstedt, Naturvårdsverket
Håkan Schröder, SLU
Irene Oskarsson, Hela Sverige ska Leva
Jørgen Korning, RISE
Louise Karlberg, Naturskyddsföreningen
Matilda Ólafsdóttir, LRF Ungdomen
Nina Elmsjö, Länsstyrelserna
Sofia Björnsson, LRF
Svante Kaijser, Ekologiska Lantbrukarna
Teija Aho, SFPO
Tjitte de Vries, Jordbruksverket (ordförande)
Wenche Hansen, Matfiskodlarna

Landsbygdsnätverkets kansli

Ulrika Holmgren,
Anna Hedberg (sekreterare samt punkt 9 och 13)
Jennie Cederholm Björklund (punkt 14)

Adjungerade

Lena Callisen, Jordbruksverket (punkt 8)
Anna Wikström, Landsbygds och infrastrukturdepartementet (punkt 8)
Hanna Wessling, Landsbygds och infrastrukturdepartementet (punkt 8)
Maria Ahlsved, Landsbygds och infrastrukturdepartementet (punkt 8)

4. Mötets öppnande

Tjitte de Vries öppnade mötet och hälsade deltagarna välkomna.

5. Val av sekreterare

Anna Hedberg utsågs till sekreterare för mötet.

6. Val av justerare

Irene Oscarsson utsågs till justerare för protokollet.

7. Föregående protokoll

Styrgruppen beslutade att lägga protokollet till handlingarna.

8. Information från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet och Förvaltningsmyndigheten

Anna Wikström från LI-departementet berättade om aktuella utredningar (se presentationen). Utredningen om animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd har varit en del i media, bl.a. har det handlat om beteskravet. Betänkandet lämnades i augusti, skickas ut på remiss i närtid. Utredningen om förvaltningen av EU-medel är en stor och genomgripande utredning, som ägs av Finansdepartementet och som har varit på remiss.

Maria Ahlsved berättade om SVESAM – Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling. Martin Olauzon är utsedd till särskild utredare. Utredningen ska lämna förslag på hur den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken ska se ut. Det handlar bland annat om att analysera myndigheters och regioners ansvar och uppgifter, och att föreslå hur samordning och samverkan kan utvecklas.

Anna Wikström berättade vidare om budgetpropositionen 2025 (se presentationen). Det föreslås bl.a. en förstärkning av jordbrukspolitiken med ca 750 mnkr, varav 100 mnkr öronmärkt för investeringsstöd inom konkurrenskraft. Regeringen föreslår även att förstärka budgeten för genomförandet av livsmedelsstrategin under 2025 med 80 miljoner kronor, till en total nivå på 246 miljoner kronor. Den forskningspolitiska propositionen kommer i höst – beredning pågår av hur medlen kommer fördelas mellan områden (totalt omfattar propositionen 6,5 miljarder kr).

Hanna Wessling berättade om processen för nästa period av europeiska havsfiskeri- och vattenbruksfonden. EU-kommissionen har efterfrågat inspel från medlemsländerna. Sverige har lyft bättre resursutnyttjande och utveckling av hållbart vattenbruk, behov av förenklingar, utveckling av innovationsstödet. Fortsatt arbete med delbetänkandet från fiske- och vattenbruksutredningen, remissen är avslutad och förslagen har tagits emot väl. Planen är att lämna en proposition till våren.

Frågor från styrgruppen handlade bl.a. om kopplingen mellan landsbygdsutredningen och det interna arbetet i Regeringskansliet med översyn av landsbygdspolitiken, och om det kommer bli en proposition.

Maria Ahlsved berättade att det kommer vara nära dialog mellan utredningen och översynen, där man inte kommer vänta på utredningens resultat utan det kommer åtgärder dessförinnan. Det kan bli en proposition men det är inte beslutat ännu. Maria Ahlsved förtydligade också att det kommer vara

satsningar i budgeten på infrastruktur, bl.a. vägar, men att departementet får återkomma med mer information om det.

Ea annan fråga handlade om arbetet med förenklingar för vattenbruksnäringen. Hanna Wessling svarade att departementet känner till det stora behovet av förenklingar och att man jobbar på med frågan.

På frågan om det finns mer information om MATtankens framtid svarade Anna Wikström att det inte finns någon mer information idag på det området.

Lena Callisen från Jordbruksverket beskrev läget i programmen:

Landsbygdsprogrammet:

- Högt utnyttjande – 98 % av budgeten bedöms nyttjas, 83% är utbetalt. Bra måluppfyllelse överlag, de flesta målen kommer uppnås.
- Inne på sluttampen – 5 april ska ansökan om slututbetalning vara inne.
- Ett problem är att ansökan om utbetalning inte kommer in. Utmaning att klara handläggningstider.

Havs-, fiskeri och vattenbruksprogrammet

- Bra ansökningstryck generellt. Vattenbruk – åtgärder för att få fler ansökningar.
- Teija Aho, som är med i den rådgivande kommittén (RÅK), berättade om innovationsstödet: RÅK bedömer bl.a. innovationshöjd, instegspotential, kostnadseffektivitet, hur resultaten kommer spridas, sammansättning av aktörer. Idag SLU driver nio projekt, och olika företag driver åtta projekt. Det kommer finnas innovationssupport för de som söker, via Innovatum. Projekten som är beviljade i nuläget handlar bl.a. om sälfällor och sälskrämor, innovation för att undvika maneter, sumpning av siklöja för att öka resursutnyttjandet, odling av röding i förändrat klimat, trålning med ljusteknik, ostronodling, reducerad jodhalt i sockertång, nyttjande av sidoströmmar.

Strategiska planen för GJP

- Bedömningen är att samtliga resultatmål för 2023 kommer nås.
- Svårt hinna med handläggningen av projekt- investerings- och sektorsstöd, beror främst på att landsbygdsprogrammets ärenden går före.
- Många ansökningsomgångar leder till långa handläggningstider; blir många ansökningar som ligger och väntar.

- Kan nätverket göra något för att underlätta? Ett förslag kan vara att få upp intresset för att investera i täckdikning, jordförbättringar. Finns också stora arrenden, då är viljan att investera begränsad.

Övrigt

- Arbetet med CAP 2028 är igång

En fråga från styrgruppen handlade om minskningen av ekologisk produktion och kopplingen till målen för biologisk mångfald som kommer vara ännu svårare att nå. Eftersom medlen som avsatts för ekologisk produktion inte går åt kommer budgeten att minska framöver.

En annan fråga handlade om anledningen till att ansökningar om utbetalning inte kommer in i tid, t.ex. för bredband. Nina Elmsjö kommenterade att det varierar mycket mellan länen, och hon kommer undersöka frågan.

Styrgruppen tackade departementet och Jordbruksverket för intressanta presentationer.

9. Lägesrapport och måluppföljning

Utifrån utskickad lägesrapport lyfte Anna Hedberg några aktiviteter som Landsbyggsnätverket genomfört under perioden, samt axplock om vad som är på gång framåt. Som tidigare har styrgruppen även fått matrisen med måluppföljning, som innehåller aktiviteter från och med januari 2023 till och med den 20 september 2024.

På frågan om lägesrapportens omfattning var styrgruppen överens om att lägesrapporten har en lagom omfattning idag och att de inte vill ha en kortare version.

Ett önskemål från styrgruppen var en mer utförlig redovisning av kommunikationsinsatser och dess resultat – förslag som nämndes var att göra en sådan redovisning en gång per år.

En fråga från LI-departementet handlade om gränsdragning till Jordbruksverket gällande evenemang mm. Det skulle förtydliga om det framgick vad som genomförs i egen regi och vad vi medverkar på där andra är arrangörer.

En kommentar från styrgruppen var att det finns stora förväntningar på vad nätverket ska åstadkomma samtidigt som budgeten är mindre.

Styrgruppen beslutade

att lägga rapporten till handlingarna.

10. Ekonomisk lägesrapport

Ulrika Holmgren presenterade den ekonomiska redovisningen för 2023 och fram till och med den 20 september 2024. Ulrika kommenterade utfallet, bl.a. att det har varit brister i ekonomiska rapporter med fördröjning av inrapporterade löner.

För posten Verksamhetsövergripande – Administration och ledning överskreds budgeten med ca 1 miljon kronor för 2023. Första halvåret placerades alla kansliets lönekostnader på den här posten, dvs. de fördelades inte på de olika delarna av verksamheterna. De delarna där vi har överskridit budget finansieras med TA-medel från strategiska GJP-planen.

Frågor från styrgruppen handlade om hur kansliet kan behöva anpassa sitt arbete efter en minskad budget; vilka anpassningar som kan behöva göras.

Ulrika Holmgren berättade att kansliet tittar på hur vi kan arbeta smartare och mer effektivt. Hon är med och stöttar med prioriteringar, viktigt att alla tänker på att ”jobba lagom”.

11. Beslut - revidering budget 2023–2024

Med anledning av behovet att flytta medel från posten ”Övrigt” till ”Administration och ledning” fick Ulrika Holmgren vid förra styrgruppsmötet i uppdrag att göra ett förslag till budgetrevidering.

Förslaget är att flytta medel från 2027 till 2024 enligt utskickat förslag.

Flera frågor och kommentarer från styrgruppen handlade om övergången till nästa programperiod, och att det är viktigt att nätverket får en bra start på den nya perioden. En synpunkt var att baserat på erfarenheter från projekt och övergångar mellan programperioder är det bra att ha en buffert kvar för 2028; bättre i så fall att använda medel från tidigare år.

En annan kommentar var att det är viktigt att inte dra ned på kansliet och bara prioritera aktiviteter eftersom kansliet är viktigt för genomförandet.

Sammantaget bedömde styrgruppen att förslaget som presenterades är den bästa lösningen utifrån rådande förutsättningar.

Styrgruppen beslutade

att godkänna budgetrevideringen och lägga rapporten till handlingarna.

12. Beslut – Aktivitetsplan 2025–2026

Efter styrgruppsmötet i juni fick ledamöterna möjlighet att skicka in ytterligare synpunkter på aktivitetsplanen till kansliet. En slutlig version har skickats ut inför dagens möte. Beslut om budgeten för 2025–2026 kommer tas på styrgruppsmötet i november.

Styrgruppen beslutade

att godkänna utformningen av Landsbygdsnätverkets aktivitetsplan 2025–2026.

13. Beslut om nya medlemmar

Ulrika Holmgren berättade att det har kommit in fyra ansökningar om medlemskap sedan det förra styrgruppsmötet.

De nya ansökningarna var från Nationellt centrum för marin vattenbruksforskning, Gröna arbetsgivare, Jämställdhetsmyndigheten och Upplandsbonden ekonomisk förening.

Kansliets förslag, som har skickats ut före mötet, är att godkänna de tre första ansökningarna. Gällande ansökan från Upplandsbonden menar kansliet att det finns frågetecken om nationell relevans och kollektiv nytta.

Styrgruppen diskuterad i vilken mån Upplandsbonden kan bedömas företräda en kollektiv nytta. Sammantaget var bedömningen att verksamheten i första hand handlar om affärsutveckling. En kommentar var att Upplandsbonden är medlem i nätverket via KRAV samt att det finns många regionala organisationer som gör bra saker men som ändå inte kvalificerar för att vara medlem.

Styrgruppen beslutade

att godkänna Nationellt centrum för marin vattenbruksforskning, Gröna arbetsgivare och Jämställdhetsmyndigheten,

att avslå ansökan från Upplandsbonden på grund av att de inte är en nationell aktör och inte i tillräcklig utsträckning företräder kollektiv nytta.

14. Workshop - Prioriteringar på kort och lång sikt

Ulrika Holmgren och Jennie Cederholm Björklund ledde workshopen om prioriteringar som togs fram på styrgruppsmötet i februari: Styrgruppens roll och ansvar samt Landsbyggsnätverkets uppdrag. Resultat från workshopen presenteras i bilaga 2.

Styrgruppen beslutade

att nätverksskansliet tillsammans med Louise Karlberg och Nina Elmsjö arbetar vidare med styrgruppens förändringsförslag på kort sikt och lång sikt.

15. Övriga frågor

Regeringskansliet vill att styrgruppen ska utse en expert till utredningen om regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken.

Styrgruppen beslutade

att föreslå Ulrika Holmgren och Nina Elmsjö.

Tjitte har nya uppgifter inom Jordbruksverket från och med den 1 oktober. Han kommer vara kvar som ordförande för styrgruppen fram till årsskiftet. Uppdraget som ordförande kommer då gå tillbaka till den nya överdirektören, som efterträder Jan Cedervärn.

16. Avslut

Tjitte tackade deltagarna och avslutade mötet.

Anna Hedberg

Sekreterare

Irene Oscarsson

Justerare

Bilaga 1: Workshop – Rättighetsbaserat ungdomsperspektiv

Syn	Aktiv styrning	Kunskap om unga	Ungdomskompetens	Ungdomsdriven delaktighet	Myndighetsdriven delaktighet
Rött/Gult	Rött/Gult	Rött	Rött	Rött	Rött
Fortsätta använda podden för att lyfta ungdomsperspektiv. 2 poäng	Arbeta för att ex. 20% ska vara under 30 år som representerar i grupper. 4 poäng Grupper ska ta in mer ungdomsrepresentanters perspektiv. 1 poäng	Det vi gör för att medvetandegöra frågan i styrgrupp och andra konstellationer.	Har vi rätt kommunikationskanaler?	De som är ex. under 30 och som deltar/representerar i en analys- eller utförargrupp träffas ex. en gång per år för erfarenhetsutbyte. 1 poäng	Bra att avsätta en resurs.
Ungdomsperspektivet utesluts inte någonstans (i våra styrdokument).	Styrgruppen ska ha två ledamöter under 25 år. 7 poäng Jordbruksverket bör se över representation från ungdomar i styrgruppen		Se ungas möjlighet att delta. Landsbygdsvecka LLU möten		
Använda medlemsenkäter till att belysa perspektiv	Ledamöter kan ha en större bredd (ung, annan bakgrund, större styrgrupp?)				
Poddar Sociala medier.	Följ upp tydligare kring ungdomars engagemang och delaktighet i våra aktiviteter.				
	Prioritera de relevanta delarna.				
	Kraftsamla under ex två år i befintlig aktivitetsplan: -Uppföljning -Aktiviteter -Utskick om aktiviteter m.m. 7 poäng				

Kommentarer kopplade till självskattningen

Syn:

- Nätverket gör en hel del med ungas perspektiv. Nätverket ser unga som resurs, vill ha deras åsikter. ”Vet ej” om internt arbete.
- Pratar ofta om unga som homogen grupp, hanterar kanske inte komplexiteten

Aktiv styrning:

- Nämner inte olika grupper i dokument som stadgar och riktlinjer. Gäller även kvinnor/män. Kan göra att det är svårt att följa upp.
- Strategiskt placerad organisation finns – nätverket.
- Första gången vi tar upp det på det här sättet – kan fundera på ”var har ungdomsperspektivet tagit vägen”?

Kunskap om unga:

- Många medlemsorganisationer som kartlägger, ex JV, MUCF, LRF Ungdomen.
- Hur vi använder kunskapen – samlar ihop och gör något av.
- Nätverket använder kunskapen, men vet inte hur mycket. Svårt att få full pott.

Ungdomskompetens:

- Finns grundläggande kunskap inom kansliet, svårt veta hur det är för hela nätverket.

Myndighetens arbete med delaktighet:

- ”Vet ej” gäller frågorna:
 - Finns inte utarbetad strategi hur vi kommunicerar med unga
 - Finns rutiner för att unga känner sig trygga?
- Nationella Leaderträffen som exempel: Särskild uppföljning och återkoppling till unga deltagare.
- Viktigt jobba med att unga känner sig trygga.
- Återkoppling till medlemmar generellt: Hur jobbar vi med det (inte bara till unga), vad efterfrågas av medlemmar?
- Vad är ”relevanta områden” för ungas inflytande?

Ungdomsdriven delaktighet:

- Julia: Ungdomsperspektivet finns med i aktivitetsplanen – gör att vi involverar unga i arbetet. Finns en väg in men kan säkert vara tydligare.

Bilaga 2: Workshop - Prioriteringar på kort och lång sikt

Förändringar på kort sikt

Förslag:

- Ta fram spelregler som förtydligar styrgruppens roll. Hur och när ska ledamöter representera nätverket och inte sin ordinarie organisation?
- Ta fram spelregler för vad styrgruppen ska ha synpunkter på och hur det ska göras (innehåll eller process).
- Tydliggöra kompetenser inom styrgruppen, hur kan de nyttjas bäst? Skulle kunna bidra mer under olika teman, t.ex. ungas inkludering och demokrati. Viktigt att inte bara vara diskussionsgrupp, ska göra insatser där det kan ge effekt.
- Ge mer kunskap om jordbruks- och landsbygdspolitiken. Hur det fungerar i praktiken med koppling till åtgärder i strategisk plan t.ex.
- Utveckla styrgruppens roll till att vara mer reaktiv. I samband med informationen från Jordbruksverket om läget i strategisk plan skulle många i styrgruppen kunna bidra till lösningar.
- Förtydliga styrgruppens roll i relation till övervakningskommittéer.

Förändringar på lång sikt

Vad ska vi inte göra av det som vi gör idag?

- Uppdraget om att Bistå förvaltningen av programmen är för stort, kan ta över hela verksamheten. Ulrika svarar att uppgiften är inskrivet i EU-regelverket och gäller alla nätverk. Formuleringen av målet ger stöd för avgränsning genom att det innehåller ”utifrån medlemmars nytta”.
- Formuleringen om insatser som främjar hållbar konsumtion är för brett. Samtidigt finns argument för också; måste finnas marknad som efterfrågar produkterna.

Vad ska vi göra som vi inte gör idag? Varför? Är det någon annan som gör det?

- Ta en tydligare roll för att minska stuprör och utveckla hängrännor – mellan politikområden, stad-land-perspektivet. HSSL, kommuner, länsstyrelser och SKR. Det är väsentligt för landsbygders utveckling och är även en demokratisk fråga. Nätverket är den neutral arenan där vi kan jobba tillsammans.
- Framtidsspana och omvärldsbevaka. Vad händer framåt med koppling till olika beslut och processer? Kan innebära att tillsätta en ny analysgrupp. Detta är viktiga frågor kopplade till landsbygders utveckling, hållbarhet m.m. Det finns de som jobbar med det idag men mycket i stuprör.

- Ta ett helhetsgrepp på landsbygdernas utveckling. Det handlar om både sociala förutsättningar, infrastruktur, hur fungerar byn, utanförskap m.m. Landsbygdsnätverket kan ta gemensamma tag i stora utvecklingsfrågor för landsbygderna. Ingen idag tar det ansvaret fullt ut. Ett unikt rum där vi kan göra skillnad och ta samhällsansvar. Kompetensen finns i styrgruppen. GJP är snävare än för en eller två perioder sedan vilket är en begränsning.
- Verka för vidare tolkning av strategiska planen för GJP, svensk politik i ett bredare perspektiv. Kan styrgruppen vara så överens att vi kan påverka i den riktningen?
- Vara en tydligare röst i samhällsdebatten. En norm att det är attraktivt att bo i staden. Alla medlemmar kan inte vara överens om allt men vi kan enas om ett antal punkter där vi formulerar t.ex. debattartikel eller podd.
- Synliggöra och lyfta frågor i den offentliga debatten. Landsbygdsnätverket och styrgruppen har en unik sammansättning och kompetens som kan synliggöra och ställa de relevanta frågorna. Det är ingen annan som gör det, eller som samlar 113 organisationer.
- Visa på konsekvenser av beslut och förändringar (t.ex. direktiv, lagar och regler).

Vad är det som hindrar att vi gör det idag?

- Medlemmarnas vilja och möjlighet att lägga ner tid
- Kunskapsbrist
- Regelverk, bl.a. EU-förordningen, även svenska tolkningar
- Barriärer mellan politikområden
- Har inte haft diskussionen i styrgruppen tidigare
- Fördelning av resurser/finansiering
- Svårt att visa resultat när vi jobbar med kvalitativa frågor
- Efterfråga kompetenser i styrgruppen

Resurser:

- Personer, organisationer, kompetens, pengar, lobbymöjligheter, medlemsorganisationer m.m.
- Behöver nyttja organisation och resurser på ett bättre sätt. Ex. analys- och utförargrupper.

